

364

פרוטוקול מס' 159

מישיבת ועדה החוקה, חוק ומשפט
יום ב', כג' בכסלו תשכ"ח - 25.12.67, שעה 10.45

נכחו:

חברי הוועדה:

- ס. אונא - היו"ר
- ש.ז. אברמוב
- ז. אזניה
- ש. אלוני
- ד. אדזי
- י. גדר
- ס. ביבי
- ג. האוזנר
- ח. צדוק
- י.ה. קלינגהופר
- י. שופמן

מוזמנים:

- י. ש. שפירא - שד המשפטים
- מ. בן-זאב - היועץ המשפטי לממשלה
- א. ירין - המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
- אל"ם שמגר - פרקליט צבאי ראשי

מזכירת הוועדה: ד. מלחי

רשמה: ח. ביתן (אמ"ק קי"מ, 1.1.68)

סדר היום:

- א) חוק להארכת תקפן של תקנות שעת-חירום (עבירות בשטחים המוחזקים - שיפוט ועזרה משפטית), תשכ"ח - 1967.
- ב) חוק הירושה (תיקון), תשכ"ז - 1967 (הצעת חבר-הכנסת שופמן).

אני פותח את הישיבה.

הי"ר מ. אונא:

(א) חוק להארכת תקפן של תקנות שעת-חירום
(עבירות בשטחים המוחזקים - שיפוט ועזרה משפטית)
תשכ"ח - 1967

אנו מבקשים לשמוע את הפרקליט הצבאי, אל"ם שמגר, בקשר לשם האזור - האם לקרוא לו "יהודה והשומרון", או להשאיר את השם "הגדה המערבית"? תחילה ימסור ד"ר ידין דברי הסבר.

א. ידין:
לא אזכיר שוב שינויים שחלו כתוצאה מדינוני הוועדה. בסעיף 2(ב) כתבנו מה שהובא קודם בתקנה 9. סעיף קטן (ה) בסעיף 2 מקביל למה שהיה קודם סעיף קטן (ד), אלא שלא כללנו שוב את המלים "תקנה זו אינה גורעת מסמכותו של בית משפט צבאי", כי יש ממילא הוראה כללית בתקנה 8 האומרת: "תקנות אלה אינן גורעות מסמכות לפי דין אחר". בסעיף קטן (ה) הוספנו גם את הענין המופיע בחוק טרד הדין הפלילי בדבר האפשרות לדון אדם בפעם שנייה, אם גרם מעשהו או מחדלו למותו של אדם.

בתקנה 6 נוספה תקנת משנה (ב), ועל כך כבר דובר בוועדה. תקנה 7 חולקה לפסקאות.

י. שופמן:
בתקנה 6(ב) יש לכתוב "מי שניתנה נגדו" ולא "מי שניתן נגדו".

א. ידין:
יש לכתוב "מי שניתנו נגדו פקודת מעצר או צו מעצר".

הוחלט:
בתקנה 6(ב) יכתב "מי שניתנו נגדו" במקום "מי שניתן נגדו".

א. ידין:
פרט לזה שחילקנו את תקנה 7 לפסקאות הוספנו פסקה שלא נכללה בתקנה הקודמת, וזו פסקה על-ידי רשות באזור. בנוסח הקודם דובר רק על המצאת מסמכים ואכיפת פסקי-דין והחלטות שונות, אך בינתיים התברר שקיימת בעיה של מסמכים שאינם מוצאים כלל על-ידי בית המשפט, כגון יפויי כוח שניתנו בגדה המערבית ושרוצים להשתמש בהם בארץ, ומפני זה הוספנו בפסקה (3) את האפשרות, לפיה אדם הנא עם יפוי-כוח שניתן בפני הנוטריון ברמאלה, למשל, יוכל לקבל אישור על-פי צוים של שר המשפטים. לולי היינו כוללים הוראה זו היה חל על יפוי-כוח כזה הדין הכללי בדבר מסמכים שניתנו בחוץ-לארץ ושדורשים אישור של הקונסול וכו'.

הי"ר מ. אונא:
תקנה 7(ב) לא נכללה מקודם בתקנות. מדוע נכללה כאן?

א. ידין:
כשם שקובעים בתקנה 2 על אילו עבירות חלה ההוראה כן מבהירים ב-7(ב) שהתקנה חלה על מסמכים שניתנו אחרי הכיבוש ולפני תחילת תקנות אלה, ושהיא חלה אף על מסמכים שניתנו לפני היום הקובע - היינו יום הכיבוש.

ד. ארזי:
מה פירוש הסיפה של 7(ב) "או אושרו לפני תחילת תקנות אלה או לאחריה"?

א. ידין:
נקבעות כאן מספר תקופות: התקופה שעד היום הקובע, היינו יום הכיבוש; התקופה מהיום הקובע ועד תחילת התקנות; התקופה שאחרי תחילת התקנות. רוצים לומר בסעיף קטן (ב) ששר המשפטים יכול להוציא צוים להכרתם ולאכיפתם של מסמכים שניתנו בשלוש תקופות אלה.

הסיפה בסעיף זה מיותרת, כי אם כותבים
"לפני היום הקובע", פירוש הדבר שזה גם לפני

י.ה. קלינגהופר:

תחילת התקנות.

בתקנה 7(ב) תימחק הסיפה "ובין שהוצאו,
ניתנו או או אושרו לפני תחילת תקנות
אלה או לאחריה".

הוחלט:

מה קו ההפרדה בין צפון סיני ודרום סיני?
ענין זה אינו ברור מהאמור כאן.

י.ה. קלינגהופר:

אל"ם שמגר: כיום חצי האי סיני מחולק לשלושה חלקים,
וחלוקה זו נובעת משיקולים צבאיים. החלק
האחד, צפון סיני, הוא רצועת החוף המתמשכת עד קנטרה, ורצועה זו
היא חלק מהאזור הנקרא רצועת עזה. דרומה יש אזור הנקרא אזור מרכז
סיני, וקצה חצי האי נקרא מרחב שלמה. חלוקה זו היא החלוקה הקיימת
כיום, אך במשך ששת החודשים שחלפו מאז מלחמת ששת הימים כבר שינו
את החלוקה פעמיים מפני דברים מבצעיים. ניסוח הדברים בדרך שגוקטות
תקנות אלה מאפשר לכסות כל השטח, יהיו אשר יהיו השינויים שיחולו
מדי פעם.

היו"ר מ. אונא: בוועדה התנהל ויכוח אם להשאיר את השם
"הגדה המערבית" או להחליף אותו בשם
"יהודה והשומרון", ואל"ם שמגר הודיע לנו שיש דיון בצבא בענין זה
ושימסור לנו בישיבה זו מה היה באותו דיון.

אל"ם שמגר: הנושא עלה במסגרת הצבא ללא כל קשר עם
תקנות אלה. בימים אלה עומדים לחול חילופים
בפיקוד על האזור הנקרא עד היום "הגדה המערבית", והמפקד החדש ישא את
התואר: מפקד אזור יהודה והשומרון. הצבא לא החליט על דעת עצמו בענין
זה, כי אם קיבל את אישור ראש הממשלה. השיקול היה לכתוב בצווים
שיפורטמו בעברית: יהודה והשומרון, אך לא לשנות את הנוסח הערבי, לפיו
אזור זה נקרא הגדה המערבית. בדרך זו כותבים את המונח המתאים לאותה
הלשון ואין יוצרים צורות מלאכותיות של כתיב על-ידי העברת מונחים
מלשון אחת לשנייה. אם כן, בעברית ייקרא האזור: יהודה והשומרון,
ובערבית - הגדה המערבית, לפי הנוסח המקובל על דוברי השפה הערבית.

י.ה. קלינגהופר: מהו הנוסח הקובע?

אל"ם שמגר: אין לנו הוראה בענין זה, אך מן האמנות
הבין לאומיות משתמע שאם יש ויכוח, קובע
הנוסח הערבי, כי מחוייבים לתת לאנשים את ההוראות רק בלשונם.

שר המשפטים י.ש. שפירא: הצעת הממשלה בענין זה היא כפי שהיא מובאת
בחוברת הכחולה. מבחינה לשונית וגם מבחינה
גיאוגרפית אין אמת לא במונח "הגדה המערבית" ולא במונח "יהודה
והשומרון", כי הרי גם תל-אביב נמצאת בגדה המערבית.

היו"ר מ. אונא: - וגם חדרה בשומרון.

שר המשפטים י.ש. שפירא: --- ואנו יושבים עתה ביהודה. השם "יהודה
והשומרון" קשה להשתמש בו, כי תמיד ישכנו
ביהודה, ואיני מעלה על דעתי שאפשר לומר כי כל אחד מאלה הוא אזור;
אין זה אזור לצורך תקנות אלה. אם הברירה היא בין שתי הגדרות בלתי
מדוייקות, אני מבכר את הטרמין "הגדה המערבית", ואני שוב חוזר על כך
שאף הגדרה זו אינה נכונה. אלא מה, כלום אפשר לדבר על יהודה והשומרון
כאשר דנים בשטחים מוחזקים? רובה של יהודה היא בשטח מדינת ישראל כפי
שהיה לפני ה-5 ביוני, ואני סבור שבדבר זה חל גם על מחציתה של שומרון.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני כלשעצמי - ואני מדגיש שאיני מבטא את עמדת הממשלה בענין זה, כי עמדת הממשלה היא כפי שהיא מובעת בחוברת הכחולה - גראה לי שיהיה זה משגה לכתוב "יהודה והשומרון", ולו רק מסיבה זן שאין הטכסט הערבי משתמש במונח זה, כי אם במונח "הגדה המערבית".

מה אם יתורגמו תקנות אלה לערבית? היו"ר ס. ארנא:

במקרה כזה התרגום יהיה, כמו בן, "הגדה המערבית". שר המשפטים י. ש. שפירא:

אולי אפשר לכתוב בתקנות כי מדובר באותם חלקים שנכבשו על-ידי ירדן ב-1948. י. שופמן:

אני רואה נימוקים מכריעים לסטייה מן הנוסחה שבחוברת הכחולה ואני תומך בהשאת הפורמולה הקיימת. שר המשפטים י. ש. שפירא:

כיצד ייראה הדבר כשבנוסח העברי תהיה כותרת אחת בחוק וכותרת אחרת בצוים של הצבא? ב. אזניה:

נכון שזה חשוב כי תהיה לצבא אפשרות להחליט בענייני בטחון, אך בדברים כגון צריך ללמוד מוועדת החוקה, חוק ומשפט של אלה הצבא, עם כל הכבוד, הכנסת, ולא להיפך. שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני שואל מה יהיה דה-פקטו ולא דה-יורה. ב. אזניה:

הצבא יצטרך להתאים את עצמו להחלטת הכנסת. שר המשפטים י. ש. שפירא:

האם הממשלה קיבלה החלטה בענין זה? ש. אלרני:

לא היה דיון בענין זה ולא היתה החלטה. שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מביע תמיהתי על הפרוצדורה. שר המשפטים מודיע לנו שהממשלה לא החליטה על שינוי בחוק שהובא בשמה, ועתה רואה אני בניסוח שלפנינו שבכל זאת הוכנס שינוי, והשינוי הוכנס מספר שעות בלבד לפני הבאת הענין למליאת הכנסת, שהרי אחרי-הצהריים יונחו תקנות אלה על שולחן הכנסת. עם כל הכבוד לצה"ל, אני סבור שמוסד בשם הצבא אינו יכול להביא לנו הצעה אחרת, ואם גראה לו שדבר חשוב טעון שינוי, עליו להעלות את הענין לפני הוועדה. ג. ארזי:

חלה כאן אי-הבנה. לא הבאתי כאן שום הצעה, וזה גם אינו מתפקידי. נתבקשתי רק להביא אינפורמציה בקשר לדיון שהתנהל בוועדה. אל"ם שמגר:

אני מבין איך הצעה זו מופיעה בנוסח שלפנינו. ג. ארזי:

תקנות אלה נוסחו בהתאם למהלך הדיונים בוועדה. א. ירדן:

בישיבתה האחרונה של הוועדה הועלתה הצעה לקרוא לאזור "יהודה והשומרון", והיתה הצהרה של הפרקליט הצבאי שענין זה עומד לדיון עם ראש הממשלה. ערכו של האמור בנוסח שלפניכם הוא של הצעה בלבד, ופירוש הדבר שהשאלה עדיין פתוחה. ס. בן-זאב:

ר. ארזי: אילו השם "יהודה והשומרון" היה מופיע כבר בהצעה הראשונה והיה מקובל בכל החוקים, לא הייתי מעיר דבר, אך עתה כשמארכים אנו תקופת תחולתן של התקנות יש משמעות לעצם השינוי. אני מניח שלשינוי זה יש גם משמעות מדינית, ודעתי היא שאיננו צריכים להחליף ביטוי שיש לו רק משמעות משפטית בביטוי שיש לו גם משמעות מדינית. זכותו של כל חבר-הכנסת להיאבק על דעותיו. במצב בו אנו נמצאים כיום, מצב בו יש לממשלה רוב עצום בכנסת, צריכה הממשלה לדון בשינוי שיש לו גם משמעות מדינית, להחליט בענין ואחר-כך להביאו לכנסת. לו היה זה ענין של מה בכך, לא הייתי מעלה שאלה זו. ייתכן שהממשלה תקבל החלטה בשלב מסויים, ואז תחול החלטתה לא רק על חוק זה, כי גם על כל החוקים בהם מופיעה הגדרה של האזורים.

שר המשפטים י.ש. שפירא: לאילו חוקים אתה מתכוון?

ר. ארזי: אני מדבר על תקנות לשעת חירום.

שר המשפטים י.ש. שפירא: רק בחוק זה בזכרים האזורים.

ר. ארזי: אני תמים דעם עם שר המשפטים באשר לנימוקים שהוא הביא. האמנם המונח "יהודה והשומרון" מבטא בצורה נכונה יותר את המצב? לא נראית לי עצם העובדה שבשפה העברית תהיה טרמינולוגיה אחת, ובשפה הערבית - טרמינולוגיה אחרת.

הצעתי היא להימנע מפירוט האזורים כיוון שפירוט זה נזכר כבר בתקנות שאת תקפן מארכים בחוק זה. בגלוי אומר שלא הייתי רוצה שיתנהל ויכוח בענין זה בכנסת, ואיני בטוח שנוכל למנוע את זה אם תהיה הצעה מול הצעה. אם נגיע להצעה מוסכמת להשאיר את המצב כמו שהיה, לא אתנגד לכך, אך אם לא נגיע להצעה מוסכמת, אולי נוכל למנוע ויכוח על-ידי כך שלא נפרט את האזורים בהסתמך על העובדה שהאזורים כבר פורטו בתקנות.

ש. אלונזי: הפרקליט הצבאי אומר כי הם החליטו לתת למפקד החדש את התואר: מפקד אזור יהודה והשומרון. אני מבינה שיש עדיין צורך באישור הממשלה, כי הצבא ידע שענין זה עומד לדיון גם בוועדה ושיש בו גם משמעות פוליטית. החלטת הצבא טעונה אישור, ואם כך הדבר, יהיה תיאום.

כבר אמרתי בישיבה הקודמת שלדעתי יש להשאיר את המונח "הגדה המערבית" ולא אחזור שוב על הנימוקים לכך. לאור הדברים שנאמרו ייתכן שיש מקום לכתוב את המונח "הגדה המערבית" בגוף התקנות במרכאות, כדי שיהיה ברור שזה מושאל.

השר י.ש. שפירא: כתיבת שם זה במרכאות תיצור רושם שלילי.

י.ה. קלינגהופר: בקושי רב יכולים אנו להעלים עין מכך שהכינוי "יהודה והשומרון" די מקובל על דעת הקהל. כינוי זה מתקבל גם בשפה היומ-יומית - למשל, בשידור תחזית מזג האוויר - ונראה לי שכמחוקקי ישראל עלינו ללמוד התפתחות זו ולא לפגד אחריה, לפי שעה לפחות מבהינה טרמינולוגית. אני מבין זאת שהצבא מתחשב בכך, וייתכן שיש לו גם סיבות מעשיות להנהיג כינוי זה.

מאידך גיסא הייתי מהסס לבתק את הקשר עם הטרמינולוגיה הקודמת, כי הלא אנו רק מתקנים את התקנות המקוריות, ובתקנות המקוריות כתוב "הגדה המערבית", ומה גם שחלק מיהודה והשומרון היה שייך למדינת ישראל עוד לפני מלחמת ששת הימים. כיוון שהמדגו כי דרום סיני הוא "כל חלק של סיני שאינו כלול באזור וצועת עזה וצפון סיני", איני רואה פגם בכך שנשאיר את המונח "הגדה המערבית", אך נוסיף להגדרה זו גם את המלים "או חלק מיהודה והשומרון שלא היה בריבונותה של ישראל לפני כו" באייר תשכ"ז.

אם כבר מציע אתה הצעה זו, בוח יותר לכתוב
"חלקי יהודה והשומרון שלא הוחל עליהם

שר המשפטים י.ש.שפירא:

השיפוט הישראלי".

מלכתחילה הייתי בעד השארת הדברים כמות שהם
מן הטעמים שכבר הושמעו, אך ייתכן שאפשר
ללכת בדרך המוצעת על-ידי חבר-הכנסת קלינגהופר, אם הצעה זו תתקבל על
דעת כולם.

היו"ר מ. אונג:

אני חושש במקצת מהצעת חבר-הכנסת קלינגהופר,
כי היא עלולה לסבך אותנו בנוגע לשטחי
הביניים, כגון לטרון. הניסוח שהסתמן כאן טומן בחובו קשיים מסויימים.
אנו רוצים להבליט שמדובר רק על שטחי הכיבוש, וכיוון שענין זה נזכר
בשם התקנות בלבד ואינו מופיע בהגדרה אני מוכן לחזור להצעה לפיה יש
לכתוב: "אזור" - כל אחד מהשטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל.
התיאור הגיאוגרפי המובא כאן בהגדרה של "אזור" מטרתו רק לציין תחומים
של שטחים מוחזקים. התקנות חלות ממילא רק על תחומים אלה, ומבחינה
משפטית אין צורך לחזור עליהם. אלא מה? השטחים המוחזקים מוזכרים בשם
התקנות בלבד, ויש אפשרות להזכירם גם בתוך ההגדרה. בדרך זו אפשר
להגיע לאותה התוצאה שחבר-הכנסת קלינגהופר מבקש להשיג, וגם לא נצטרך
להסתבך בקביעת המקומות שהיו בריבונותה של ישראל.

א. ידין:

שר המשפטים י.ש.שפירא: אני מבין את המניעים של אלה הרוצים שייכתב
דווקא "יהודה והשומרון" - אני מדבר על
המניעים הפוליטיים - ונדאה לי שגורל שטחים אלה לא ייקבע על-ידי ניסוח
זה או אחר של החוק. הניסוח לא יקדם זאת אף לא במידה הקטנה ביותר.
ידוע לכם שהממשלה טרם קבעה עמדה בנדון, והכנסת ודאי שלא. לו היינו
כותבים מלכתחילה "יהודה והשומרון", כי אז אפשר היה להשאיר את מצב
הדברים כמות שהוא למרות כל הנימוקים שיש בגד הגדרה זו, אולם כיוון
שכתבנו מלכתחילה "הגדה המערבית", אין ספק ששינוי ההגדרה לא ישרר דבר
ורק יעורר דיונים, שלדעתי אינם נחוצים.

בקשר לדברים שאמר ד"ר ידין הנבי להזכיר את
הוויכוח שהיה במינהלת העם בנדב קביעת גבולות המדינה. ברוב של חמישה
קולות נגד ארבעה נתקבלה הצעתו של ראש מינהלת העם, חבר-הכנסת
בן-גוריון, ויבורך על כך חבר-הכנסת בן-גוריון ותבורך החלטה זו. אפשר
לומר שלא הפסדנו בעמות החלטה זו. לכן פונה אני לחבר-הכנסת קלינגהופר
לא לדרוש דייקנות כזו בניסוח.

י.ה. קלינגהופר: אני מציע ניסוח אחר: "השטחים שאחרי ה-4
ביוני היו לשטחים מוחזקים על-ידי צה"ל".

שר המשפטים י.ש.שפירא: לשם מה להזכיר את התאריך 4 ביוני? די
לומר "השטחים המוחזקים על-ידי צה"ל". יש
דברים הטובנים מאליהם. זה ששה חודשים שהמונח "הגדה המערבית" מופיע
בתקנות, ושמיאיש לא הרגיש בכך חסרון ולא ביקש לכתוב "חלק הגדה
המערבית המוחזק על-ידי צה"ל".

האם ראש הממשלה הסכים לשינוי השם?

אל"ם שמגר: כן, הוא הסכים לכך.

שר המשפטים י.ש.שפירא: אם תחליט הוועדה להשאיר את המונח "הגדה
המערבית", אודיע זאת עוד היום לראש הממשלה.

מ. בן-זאב: הייתי רוצה שתתקבל הצעה שלא תחייב החלטה
בנדון, ואם כי זה עשוי להיות קצת לא
אלגנטי, זה בכל זאת עדיף יותר מאשר לזהל ויכוח בכנסת אם לקרוא
לאזור "הגדה המערבית" או "שומרון ויהודה". אני סבור שאיננו יכולים

ס. בן-זאב:

לוותר על ההגדרה של "אזור" ושל "היום הקובע", כי ליום הקובע יש חשיבות מטריאלית בתקנות. הצעה של דפני ציה שכן אפשר להעלות היא הצעה לכתוב: האזור והיום הקובע כמוגדר בתקנות. הכוונה לתקנות המתבטלות.

י.ה. קלינגהופר: תקנות אלה אינן מתבטלות. עתה מפורסמים את הנוסח האינטגרלי של תקנות אלה, ואם כן, כיצד אפשר לכלול הפניה כזאת?

שר המשפטים י.ש. שפירא: אני מפנה את שאלתי גם ליועץ המשפטי לממשלה וגם לפרקליט הצבאי. האם אפשר לכתוב כי התאריך הקובע הוא ה-10 ביוני ולומר כי ההגדרה של "אזור" היא: כל אזור בשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל?

ס. בן-זאב: הצעתי האלטרנטיבית היתה כהצעה זו שהעלה שר המשפטים, אך בשינוי אחד, והוא שהיום הקובע הוא יום כניסת כוחות צה"ל לאזור.

אל"ם שמגר: כנקודת מוצא יש לזכור כי כאשר מזכירים אזורים בתקנות אין מדברים על מונחים גיאוגרפיים, כי אם על מונחים טכניים שניתנו לאזור על-ידי הכוחות הצבאיים עוד לפני שהתקנו התקנות בחודש יולי. אני מבין שענין זה עורר קושי מסויים, ונראה לי שהאלטרנטיבה היחידה להגדרה של שכות מפורשים היא ההצעה בדבר התייחסות לאזורים המוחזקים על-ידי צה"ל כאן ענין עובדתי. הצעה זו לא תחסום שום דרך - לא התמדה בדרך הישנה ולא קביעת דרך חדשה. כאן רוצה אני להזכיר שמי שמחפש פירושים יוכל למצוא גם משמעות מדינית בכך שחדלים להגדיר את האזורים.

אשר לתאריך הקובע, נראה לי שיש לדבר על תאריך כניסת כוחות צה"ל לאזור. מתנהל משפט על מה שקרה ב-8 ביוני. לכן מציע אני לקבוע שהתאריך הקובע הוא תאריך כניסת כוחות צה"ל לאזור. זו גם הלשון שנקטנו במשור.

היו"ר ס. ארנא: אם כן, בהגדרה של "אזור" ייכתב: כל אחד מן השטחים המוחזקים על-ידי צבא-הגנה לישראל, ובהגדרה של "היום הקובע" - יום כניסת כוחות צה"ל לאזור.

ח. צדוק: אני מציע שייאמר כי היום הקובע הוא ב' בסיוון תשכ"ז - 10 ביוני 1967, או היום המוקדם יותר בו נכנסו כוחות צבא הגנה לישראל לאזור. בכך מבקש אני להשיג שני דברים: ראשית לא יהיו כל בעיות לגבי ה-10 ביוני, כי המחוקק קבע תאריך זה, ועל-ידי כך מגבילים את האפשרות של הבאת הוכחות עובדתיות לבית המשפט לאותם ששת הימים של המלחמה עצמה; שנית מונעים על-ידי כך כל ויכוח לגבי מה שקרה מן ה-10 ביוני ואילך.

אני בדעה שיש לבקוט הגדרה שאינה מחייבת פירוט שטחים, כי אם קובעת שאזור הוא כל אחד מהשטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל. אני רק מבקש לשקול אם יש או אין צורך להוסיף בהגדרה זו דבר שיבהיר, כי כאשר מופעלת סמכות הממשלה לפי סעיף 11 (ב) אותו חוקקנו בסוף יוני, - היינו הסמכות לקבוע כי שטח מסויים סמוך ארץ-ישראל יחולו עליו השיפוט והמינהל של מדינת ישראל - יוצא אותו שטח ביום קבלת ההחלטה מתחום האזורים, עליהם מדובר בהגדרה, ויהיה לשטח רגיל של מדינת ישראל. אני מעיר הערה זו, כי איני בטוח שההוראה בתקנה 8 מספיקה למטרה זו. תקנה 8 קובעת שאין תקנות אלה גורעות מסמכיות לפי דין אחר, אך איני בטוח שמטרתה היא זו: כשהממשלה מכריזה, למשל, שעל ירושלים המערבית - שהיתה שטח מוחזק בתקופה מסוימת - יחולו דיני מדינת ישראל, מוצאת ירושלים המערבית מגדר השטחים המוחזקים. לכן נראה לי שיש לשקול אם להוסיף בהגדרה של "אזור" דבר הקשור בהפעלת סמכות הממשלה לפי סעיף 11(ב).

היו"ר מ. אונא: שאלה זו התעוררה כבר בישיבה הקודמת, והוסבר לנו שאין צורך בתוספת.

מ. ביבי: המונח "שטחים מוחזקים" לא בראה לי מעיקרו, ואני סבור שיש לנקוב בשמות השטחים. אל-חמה, למשל, היתה בגבולות הארץ, והסורים פלשו אליה וכבשו אותה. האם היא תיחשב לשטח מוחזק עד שיבוא גואל וישחרר אותה? אני סבור שאנו משתמטים מפתרון הבעיה. הידונים פירשו את המונח "הגדה המערבית" - הצד המערבי של הירדן, והם רצו לכלול בעקיפין גם את מדינת ישראל. עתה אנחנו אף לא מגיבים להחליף מונח זה. אני מציע שיכתב "יהודה והשומרון".

י. ה. קלינגהופר: אם יתקבל תיקון ברוח הדברים שנאמרו, אבקש לשקול בקודה נוספת. להגדרת האזורים יש הלא משמעות מעשית מסויימת, ולפי הנוסחה החדשה אין מגדירים בגוף התקנות כל אזור בנפרד. הצבא מחלק את השטחים המוחזקים לאזורים, ולכל אזור או לכל חלק מאזור הוא ממנה מפקד. משמע ש"אזור" הוא מונח באדמיניסטרציה הצבאית בשטחים אלה, ולא די שאנו כותבים כי אזור הוא כל שטח מהשטחים המוחזקים על-ידי צה"ל. אני מציע לוטר: כל שטח מן השטחים המוחזקים על-ידי צה"ל ושהוגדר על-ידי צה"ל או מטעמו כאזור לענין תקנות אלה.

ח. צדוק: זה ענין של האדמיניסטרציה הצבאית.

היו"ר מ. אונא: אמרנו בפירוש שבידי הצבא לשנות את האזורים.

הוחלט: בהגדרה של "אזור" ייכתב: כל אחד מן השטחים המוחזקים על-ידי צבא הגנה לישראל.

בהגדרה של "היום הקובע" ייכתב: ב" בסיוון תשכ"ז - 10 ביוני 1967, או היום המוקדם יותר בו נכנסו כוחות צבא-הגנה לישראל לאזור.

לאשר את יתר התקנות כמות שהן.

היו"ר מ. אונא: חבר-הכנסת מיקוביטש מציע להאריך תקפן של תקנות שעת חירום עד 30 ביוני 1968 במקום עד 31 בדצמבר 1968. כשם שנתנו זכות הסתייגות לחברי-כנסת אחרים בענין זה ניתן זכות הסתייגות גם לחבר-הכנסת מיקוביטש.

(ב הצעת חוק הירושה (תיקון), תשכ"ז - 1967
(הצעת חבר-הכנסת י. שופמן))

היו"ר מ. אונא: לפי בקשת שר המשפטים העמדנו שוב לדיון את הצעת חוק הירושה (תיקון) של חבר-הכנסת שופמן. כידוע, דנו בנושא זה ב-8.11.67 וסיכמנו את הדיון בהחלטה להציע לכנסת להסיר את הצעת החוק מעל סדר היום. לאחר מכן באה פנייה של שר המשפטים לערוך דיון חוזר, ואני פניתי ליושב ראש הכנסת כדי לאפשר דבר זה. אני חוזר על מה שאמרתי בישיבה הקודמת כי ההודעה בעתונות על כך שוועדת החוקה, חוק ומשפט קיבלה החלטה לחדש את הדיון אין לה על מה לסמוך. בשמע משר המשפטים מדוע הוא סבור שאנו צריכים לשנות את החלטתנו.

שר המשפטים י. ש. שפירא: אני סבור שהדעיון המונע בהצעת החוק של חבר-הכנסת שופמן הוא דעיון נכון, אם כי יש שינויים בנוסח שאני מנקש להציע. אם בית משפט אזרחי יחליט שראובן אינו זכאי לרשת את שמעון, אם כי הוא בנו של שמעון, מפני שרצה אותו - זה עדיין אינו קובע שכך הדבר מבחינת החוק הפלילי.